دِشیفْرت را بهتر کن

کتاب پنجم

نوشته‌ی

پل هریس

ترجمه‌ی

ایلیا بهارلو

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران ۱۳۹۹

درباره‌ی نویسنده

پُل هریس، موسیقی‌دان برجسته‌ی انگلیسی، تحصیل‌کرده‌ی رشته‌های نوازندگی کلارینت، آهنگسازی، رهبری ارکستر و تعلیم و تربیت از رویال آکادمی موسیقی و دانشگاه لندن است. او یکی از متخصصین تعلیم و تربیت معتبر در موسیقی و مبتکر رویکردهای یادگیریِ هم‌زمان است. این رویکرد مؤثر و مثبت از میان اجزای موسیقی (گوش، صدا، ضرب، تکنیک، حافظه و تئوری) می‌گذرد و ارتباط‌های زیادی با آنها برقرار می‌سازد. این مسیر در زنجیره‌ای از فعالیت‌های توانمندسازی و بدون داوری طی می‌شود. هریس بالغ بر ششصد اثر مکتوب به نام خود در زمینه‌ی آموزش موسیقی دارد. او اغلب راجع به تعلیم و تربیت موسیقی می‌نویسد و به عنوان برگزارکننده‌ی سمینارها و کارگاه‌های موسیقی در دنیا بسیار متقاضی دارد.

پیشگفتار مترجم

پس از ترجمه‌ی کتاب‌هایی در زمینه‌ی تئوری موسیقی و آهنگسازی در ده سال اخیر (مبانی بنیادی موسیقی، تئوری موسیقی برای نوآموزان، دفتر یادداشت آهنگسازان جوان)، با توجه به تجربه‌ی تدریس در پیانو، فقدان کتابی را که به هنرجویان کمک کند تا اولین اجرای خود از یک قطعه‌ی جدید بدون تمرین قبلی را به بهترین نحو داشته باشند احساس می‌کردم. بارها در تدریس یک قطعه‌ی جدید به هنرجویان می‌دیدم که هنرجو اطلاعات قبلی موسیقی خود را در ذهنش کم‌رنگ دارد و نمی‌تواند اجرایی دقیق داشته باشد. از این‌رو برآن شدم کتابی با این مضمون بیابم.

کتاب *دِشیفرت را بهتر کن* در شش جلدِ مقدماتی تا پیشرفته، بر توانایی‌های نت‌خوانی، ریتم‌خوانی، انگشت‌گذاری، علامت‌ها، جمله‌بندی‌ها، دینامیک، سرعت، نوآنس‌ها، نگاه به جلو، وضعیت‌های مختلف دست روی پیانو درتنالیته‌های گوناگون، نواختن آکوردها وآهنگین نواختن تمرکز می‌کند. طی کردن مراحل این کتاب به هنرجو کمک می‌کند قطعه‌ای درسطح توانایی خود را، اولین بار، بهتر اجرا کند. دِشیفْر فقط یک مهارت نیست بلکه خوب بودن در آن، راه ورود به رپرتواری وسیع از قطعات موسیقی را به روی هنرجو می‌گشاید، ضمن اینکه به زودتر یادگرفتن قطعه، امکان همنوازی‌های بیشتر و از پس امتحانات موسیقی برآمدن هم کمک می‌کند.

ترجمه‌ی عنوان این کتاب در آغاز کار، بی‌آنکه به نظر برسد، بسیار چالش‌برانگیز شد. با مطالعه‌ی چندین کتاب فارسی موسیقی تخصصی، انتخاب کردن واژه‌ای مناسب برای sight-reading به نظر سخت شد! حتا در بعضی منابع به‌اشتباه فقط تأکید بر نت‌خوانی و وزن‌خوانی بود، درصورتی که این توانایی کاملاً بر نحوه‌ی اجرا هم تمرکز دارد. به ناچار سراغ واژه‌هایی رفتم که در زبان‌های دیگر برای sight-reading استفاده می‌شود ولی در زبان موسیقی شناخته‌شده هستند. با مطالعه‌ی چندین کتاب غیر فارسی، فرهنگ‌های معتبر از جمله آکسفورد، هاروارد و کالینز و پرسش از استادان مختلف و دوستان موسیقیدانم به نظر رسید واژه‌ی «دِشیفْر» با اینکه فرانسوی است، در میان اهل موسیقی در ایران یک معنا می‌دهد و آن هم اولین اجرا از یک قطعه‌ی جدید بدون تمرین قبلی است.

لازم می‌بینم از استادان عزیزم خانم‌ها و آقایان: محمد بهارلو (پدرم)، پرسیا بهارلو (خواهرم)، لیدوش اصلانیان، فوزیه مجد و گاگیک بابایان که سال‌هاست متحمل زحمات پرارزشی برای من شده‌اند سپاسگزاری نمایم. همچنین از آقایان: محمد موسوی، محمد افتخاری و سینا برومندی که در انتشارات ماهور، در به ثمر رساندن این اثر تلاش بسیار کردند،کمال قدردانی را دارم.

ایلیا بهارلو

تابستان ۱۳۹۹

فهرست مطالب

مرحله‌ی ۱	**فا ماژور**	۱۰
مرحله‌ی ۲	**سی بمل ماژور، سل مینور**	۱۴
مرحله‌ی ۳	**می بمل ماژور، آکوردهای سه‌نتی**	۱۸
مرحله‌ی ۴	**لا ماژور،معرفی** $\frac{6}{8}$	۲۲
مرحله‌ی ۵	**سی مینور، نمونه‌های بیشتری از** $\frac{6}{8}$	۲۶
مرحله‌ی ۶	**پدال گرفتن ساده، نمونه‌های بیشتری از**	۳۰
مرحله‌ی ۷	**مرور**	۳۴
	قانون‌های طلایی	۳۸

نمودار تمرین

	نظرها (هنرجو، معلم یا والدین)	انجام شد!
مرحله‌ی ۱		
مرحله‌ی ۲		
مرحله‌ی ۳		
مرحله‌ی ۴		
مرحله‌ی ۵		
مرحله‌ی ۶		
مرحله‌ی ۷		

نام معلم _____

تلفن _____

پیش‌گفتار

خوب بودن در دِشیفْر بسیار مهم است و مشکل نیست! اگر این کتاب را با دقت کار کنی و همیشه مطمئن باشی که پیش از نواختن هر تمرین آن را واقعاً فهمیده‌ای، هیچ‌وقت در یادگیری یک قطعه‌ی جدید یا خوب بودن در دشیفر، در امتحان‌ها مشکلی نخواهی داشت!

چگونگی استفاده از کتاب

۱. تمرین‌های ریتمیک

مطمئن شو که این تمرین‌ها را پیش از رفتن به تمرین‌های ملودیک فهمیده‌ای: دانستن چگونگی کارکرد ریتم بسیار مهم و ضروری است. راه‌های مختلفی برای انجام دادن این تمرین‌ها وجود دارند که بعضی از آن‌ها در کتاب‌های اول، دوم،سوم و چهارم مطرح شده‌اند. همه‌ی آن‌ها را امتحان کن. می‌توانی به راه‌های بیشتری فکر کنی؟

۲. تمرین‌های ملودیک

این تمرین‌ها فقط نت‌ها و ریتم‌های همان مرحله را استفاده می‌کنند و همچنین گاهی کمک‌هایی برای انگشت‌گذاری می‌دهند. اگر می‌خواهی دشیفر را به طور کامل و دقیق انجام دهی، عادت کن که پیش از نواختن، روی هر تمرین با روش‌های زیر کار کنی:

- مطمئن شو که ریتم و شمارش را فهمیده‌ای. ریتم آن تمرین را با دست بزن.
- به شکل آهنگ نگاه کن، به‌خصوص به بالاترین و پایین‌ترین نت‌ها. برای اینکه بتوانی قطعه را بنوازی، با چه انگشتی باید شروع کنی؟ در شروع، این انگشت‌گذاری به تمرین‌ها اضافه شده‌اند.
- سعی کن قطعه را در ذهنت بشنوی. همیشه نواختنِ اولین نت کمک می‌کند.

۳. قطعه‌های آماده‌سازی

ابتدا روی پرسش‌ها کار کن، چرا که به فکر کردن درباره‌ی قطعه یا «آماده کردن قطعه» کمک خواهند کرد. تا خوب مطمئن نشدی که قطعه چگونه پیش خواهد رفت، نواختن آن را شروع نکن.

۴. نوبت خودته!

حالا نوبت توست که سرِنخ‌ها را در این قطعه‌های عملی پیدا کنی. پیش از نواختن قطعه حدود یک دقیقه به خودت فرصت بده و تمام تلاشت را بکن تا قطعه را درک کنی. ریتم‌ها و وضعیت دست را بررسی کن و سعی کن قطعه را در ذهنت بشنوی.

همیشه به خاطر داشته باش که ضربان قطعه را حس کنی و از زمانی که شروع کردی، به طور منظم و یکنواخت پیش بروی. موفق و خوشحال باشی با دشیفرت.

پل هریس